

DE WORSTELING VAN DE STIEFMOEDER

Het aantal echtscheidingen neemt jaarlijks toe, en daarmee het aantal stiefgezinnen. De vorming van zo'n nieuw gezin is niet alleen voor de kinderen op zijn zachtst gezegd wennen. Ook stiefmoeders worstelen met hun nieuwe rol. 'Ik voelde me een stadswacht, iemand naar wie toch niemand luistert'.

„Wie koppelt niet automatisch 'boze' aan stiefmoeder? Welk kind wil er graag eentje hebben? Vanaf de eerste dag heb je de taak om aan de hele wereld te laten zien dat je deugt. (...) Een stiefmoeder leert al snel haar gevoelens voor zich te houden, haar ergernissen in te slikken (...). Alles omwille van de liefde.”

Het is een passage uit het boek 'Kinderen cadeau' van stiefmoeder Yolán Witterholt. Heel herkenbaar, vindt Maaïke van Goethem de worstelingen van Witterholt met het stiefmoederschap. Van Goethem kreeg de tweejarige dochter van haar vriend 'cadeau' bij hun relatie. „Een kind waarvoor ik niet had gekozen, maar waar ik wel iets mee moest. Ik ben in elke mogelijke valkuil gestapt.”

Jaarlijks krijgen zo'n vijftig- tot zestigduizend kinderen te maken met een scheiding van hun ouders, blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Zeker veertig procent van deze kinderen kan rekenen op de komst van een stiefvader of een stiefmoeder. Stiefmoeders hebben het volgens Van Goethem zwaar vanwege hun vage rol. „Moeders hebben een duidelijke rol; ze zorgen voor hun kinderen, van wie ze onvoorwaardelijk houden. Een stiefmoeder is geen moeder, geen tante, geen vriendin. Ze moet zelf uitzoeken wat ze betekent voor de kinderen van haar partner en wat die voor haar betekenen.”

AUTORITEIT

Van Goethem ontdekte al snel dat ze weinig autoriteit had over haar stiefdochter die in de weekeinden bij haar en haar vriend woont. „Ik stapte automatisch in de opvoedrol, maar voelde me een stadswacht, iemand naar wie niet wordt geluisterd omdat ze toch geen bon kan uitschrijven.”

De peuter zocht uitgerekend bij haar stiefmoeder grenzen op. „Als ik zes keer 'nee' zei, ging ze nóg door, terwijl één waarschuwing van mijn vriend genoeg was. Ik had het gevoel dat ze me totaal niet serieus nam.”

Ze had verwacht meteen van haar stiefdochter te houden, maar dat had veel meer tijd nodig. „De onvoorwaardelijke liefde van mijn vriend voor haar, had ik als stiefouder niet. Ik had haar niet zelf opgevoed. Daardoor was 'houden van' niet vanzelfsprekend.”

Irreële verwachtingen van beide partners zorgen voor de meeste problemen in stiefgezinnen, weet familietherapeut en stiefmoedercoach Ietje Heybroek. „Ze trappen er allemaal in. De vader verwacht dat de stiefmoeder net zoveel van zijn kinderen houdt als hijzelf en de stiefmoeder denkt dat zijn kinderen meteen van haar houden en dat ze meteen een gewoon gezin vormen.”

En om elke gelijkenis met de boze stiefmoeder uit de sprookjes te vermijden, doen vrouwen volgens Heybroek vreselijk hun best om aardig gevonden te worden. „Ze cijferen zichzelf volledig weg en nemen zorgtaken op zich waar ze zich, vooral in het begin, verre van moeten houden.” Wie de rommel van haar stiefkinderen opruimt, vraagt om problemen, aldus Heybroek.

FRICTIES

„Het is als met een nieuwe baan. Je ziet direct wat fout gaat en wil dat veranderen. Toch kun

je beter eerst de kat uit de boom kijken. Voor de kinderen is er al zoveel veranderd, nóg meer veranderingen leiden alleen maar tot fricties en ruzies."

Dat kinderen uit een stiefgezin de thuissituatie bij een stiefmoeder negatiever ervaren dan bij een stiefvader, zoals onlangs uit onderzoek door het CBS bleek, is dan ook eenvoudig te verklaren volgens Heybroek, „Vrouwen proberen beter te zijn dan de moeder van hun stiefkinderen." 'Dom', vindt de therapeut, „Geen moeder is te vervangen, en dat moet je vooral ook niet proberen."

Het kost stiefgezinnen zo'n vier tot zeven jaar om te kunnen functioneren als een 'gewoon' gezin. „Als ik dat vooraf had geweten, was ik niet zo enorm aan mezelf gaan twijfelen", zegt Van Goethem, die leerde dat ze de opvoeding van haar stiefdochter aan haar partner moest overlaten om een band met het meisje te kunnen opbouwen.

„Ik stapte uit de correctierol en deed vooral leuke dingen met haar, we werden maatjes. Op die manier verdiende ik autoriteit, waardoor ik me inmiddels een beetje met de opvoeding kan bemoeien."

Om haar ervaringen met andere stiefmoeders te kunnen delen, richtte Van Goethem de Stichting Stiefmoeders op. Via de website van de stichting is een mailconsult bij Heybroek mogelijk en koppelt de initiatiefneemster stiefmoeders aan elkaar die per e-mail ervaringen willen uitwisselen.

In een jaar tijd vonden 300 stiefmoeders een 'mailmaatje' en kreeg Heybroek zo'n honderd hulpvragen. Ook voor de eerste Stiefmoederdag in maart loopt het volgens Van Goethem storm.

Heybroek begrijpt die flinke toeloop wel. „Sommige stiefmoeders hebben echt grote problemen, zoals de weekeindstiefmoeders die op donderdag buikpijn hebben, omdat de stiefkinderen, die haar soms volledig negeren, maar voor wie ze wel staat te koken, komen. Als anderen dan beamen dat het heel vervelend omgaan is met kinderen die roepen dat je toch hun moeder niet bent, is dat een hele steun."

TIPS VAN DE STIEFMOEDERCOACH

- Praat voordat jullie gaan samenwonen over ieders gezinscultuur, over jouw gewoonten, die van je kinderen, en van die van hem en zijn kinderen.
- Doe niet overdreven je best om een leuke stiefmoeder te zijn.
- Cijfer jezelf niet weg.
- Communiceer met je partner.

STIEFMOEDERDAG

De Stichting Stiefmoeders houdt zaterdag 15 maart in Tilburg de eerste Stiefmoederdag met diverse workshops. Meer informatie op www.stichtingstiefmoeders.nl. Het boek 'Kinderen cadeau _ Een boek voor eigentijdse stiefmoeders' van Yolan Witterholt is verschenen bij uitgeverij Spectrum, ISBN 9789027425256.

Ietje Heybroek schreef met Boukje Overgaauw het boek 'De dynamiek van een stiefgezin', verschenen bij uitgeverij SWP, ISBN 9066655410.